

PARAGRAFF

ASTRA FILM
Festival

15-21 OCTOBER 2012

editorial

ASTRA FILM FESTIVAL 2012

Agenda de evenimente

Ce aduce a XII-a ediție a Festivalului de film documentar Astra?

Festivalul de film documentar Astra este o prezență deja obișnuită la Sibiu în fiecare toamnă. Atât la Sibiu cât și, de altfel, în cercurile cinematografiei documentare europene și internaționale, spre mândria justificată a celor implicați anual în organizarea acestui vast eveniment, cât și a participanților – regizori și public asemenea. Orașul se umple de cinefili, filmografi, regizori și, mai presus de toate, de zeci de mii de pasionați de filmul documentar care vor petrece în sălile de cinema o săptămână plină de realitățile lumii, surprinse pe peliculele selectate în această ediție, a XII-a din istoria Festivalului Astra. Istorie care se întinde pe aproape două decenii.

Până la ediția aniversară de anul viitor, când festivalul de film Astra va sărbători 20 de ani, iată ce evenimente ne rezervă această săptămână de sărbătoare a filmului documentar românesc și internațional.

Și anul acesta procesul de selecție a fost lung – dar plăcut; cele 80 de filme care au ajuns în agenda finală a festivalului au fost alese dintre peste 1000 de

filme documentare propuse atenției organizatorilor și au fost încadrate în obișnuitele secțiuni competiționale *Internațional*, *România*, *Student* și mai noul *Eco CinematogrAFF*.

Filmele *hors concours* au fost împărțite și ele în câteva secțiuni speciale. *Made in Romania* cuprinde 10 filme despre realitățile românești, al căror numitor comun se referă la viața satelor seculare, părăsite de locuitorii lor plecați în căutarea luminilor marilor orașe, efectele nocive ale fantomei comunismului, o prezență permanentă în conștiința românească și, nu în ultimul rând, percepția alterității, a celor „altfel”, comunitățile de romi din România. Acestor filme realizate de regizori români li se adaugă și două viziuni străine, una din Israel, alta din Elveția, cu titlurile *Scrisoarea Sumnei* și, respectiv, *Botiza*.

Astra Film Junior va prezenta celor în jur de 6000 de elevi anunțați la festival o serie de documentare destinate vârstelor mai fragede, iar secțiunea *Dacii* va aduce în discuție subiecte controversate în legătură cu

misterele care încă mai înconjoară existența Daciei și rolul ei în istoria antică a spațiului nostru geografic, dar și ecurile acestor mistere, care au străbătut două milenii, până azi.

Pe lângă cele 80 de filme, provenind din 25 de țări, AFF are în agenda acestui an și o serie de ateliere – masterclass-uri susținute de câțiva dintre regizorii prezenți la festival, acoperind varii subiecte și interese: profesia de documentarist, fotografia documentară, documentarul de investigație, *Roma stories* (despre comunitatea romilor) și povești provenind din țările din jurul Mării Negre.

Nu ocoliți nici expoziția de artă din materiale reciclate care va ocupa foaierea Casei de Cultură, atrăgând atenția, ca și secțiunea *Eco CinematogrAFF*, asupra chestiunilor din ce în ce mai prezente ale suferințelor planetei sub amprenta noastră necruțătoare.

Zilele de luni și vineri se vor încheia cu două concerte ale unor artiști cehi, iar în zilele de marți, miercuri, vineri și sâmbătă vor concerta patru trupe din România, ale căror stiluri converg în frumoasa tradiție a muzicii vechi românești. Seara de sâmbătă trebuie să v-o rezervați în totalitate galei decernării premiilor AFF. Mai multe despre acestea însă în articolul dedicat acestor programe speciale, de pe pagina 2.

Info practice

Festivalul Astra 2012 este găzduit de Casa de Cultură a Sindicatelor din Sibiu și va dura de luni, 15 octombrie, până duminică, 21 octombrie. Proiecțiile vor avea loc în sălile Săucan, Marshall și Studio.

Un bilet pentru o singură proiecție costă 5 lei, abonamentul pentru o zi întregă (toate proiecțiile, la toate sălile) costă 15 lei, iar abonamentul pentru întregul festival este 80 de lei.

Pentru agenda completă a proiecțiilor și programelor speciale, vă invităm să consultați fie broșura festivalului, disponibilă la Casa de Cultură, fie site-ul oficial, astrafilm.ro.

CRISTINA PETRESCU

„De la docudramă pînă la cinema observațional pur, filmul documentar românesc vine în toate nuanțele posibile”

interviu
CSILLA KATO
director artistic AFF

Încă o ediție, încă sute de filme de triat. Cum a decurs selecția de anul acesta?

Aș începe cu mențiunea că s-au înscris în jur de 1000 de filme din toată lumea, pînă la 1 aprilie s-a adunat un dulap cu dvd-uri trimise în plicuri. Ca să traduc acest aspect, înseamnă că în jur de 2000 de profesioniști din lume (fiecare film are o echipă în spate) au considerat important ca filmul lor să ruleze pe ecranele de la festivalul din Sibiu. Perioada de selecție este un proces care durează câteva luni, și este foarte intensă, o experiență intelectuală și cinematografică inedită, dar și extrem de solicitantă. Ceea ce mă consumă pe mine personal este responsabilitatea de a alege acea picătură de 10% din toate filmele venite care să alcătuiască programul festivalului. Respectiv rărirea celor mai bune filme din lista finală, fiindcă nu pot intra mai mult de 100 de filme.

Cum stă România la capitolul filme studențești? Avem tinere talente cu idei și abordări noi sau rămân de bază tot cineastii cu experiență?

Categoric sunt mult mai mulți tineri care fac documentar, și nu numai cei care studiază Film/TV, sunt și din alte domenii, unii studiază în România sau în Europa ori America.

Documentaristul român este jurnalist și reporter de investigație sau mai degrabă artist și eseist vizual?

De toate, și lista poate continua. Se pot găsi toate abordările posibile, de la docudramă pînă la cinema observațional pur, în toate nuanțele posibile, sunt filme și cu un melanj de abordări diferite.

(continuare în pagina 2)

invitație PROGRAME SPECIALE la AFF 2012

Masterclass-uri, concerte, expoziții și mese rotunde la AFF

Astra Film Festival 2012 vă propune, pe lângă documentarele din competiție și cele din secțiunile speciale, o serie de programe speciale. Acestea cuprind concerte, expoziții de artă, masterclass-uri și prelegeri, promițând să facă o concurență serioasă filmelor ce vor rula în paralel.

Prima zi de festival, luni 15 octombrie, deschide și seria concertelor, avându-l ca protagonist pe Dvorák. Nu pe Antonin, ci pe Tomás, mai bine cunoscut sub numele lui de scenă – Floex. Polivalentul artist ceh ne va încânta, de la ora 19:00, cu muzica sa complexă, și, tot ca urmare a colaborării AFF cu Festivalul Soundczeh, la fel de nonconformiștii săi conaționali din trupa DVA, vor cânta vineri, de la 22:00. Patru trupe românești cu stiluri diferite, ce au ca numitor comun substratul de muzică românească veche, ne vor bucura în diferite zile ale festivalului (de la ora 19): Avant'n'gard, 16 octombrie, Zmei Trei, 17 octombrie, Trei Parale, 19 octombrie și Anton Pann 20 octombrie, după gala decernării premiilor.

Tot în prima zi, la 20:30, are loc vernisajul RecicART, o expoziție de artă ce se va afla pe toată perioada festivalului în foaierea Casei de Cultură a Sindicatelor. Ca o completare a tinerei secțiuni Eco CinematogrAFF, expoziția își propune să promoveze reciclarea, toate expozitiile fiind realizate din „deșeurile”.

Seria masterclass-urilor de anul acesta va debuta marți, la 16:00, cu *Profesia*

de documentarist, prezentat de Petr Lom care, după sesiunea de întrebări de la finalul proiecției filmului său *Back to the Square*, ne propune o eventuală schimbare de carieră.

Roma Stories, o serie de discuții despre imaginea romilor în filmul documentar, aspecte sociale și culturale, se va desfășura pe parcursul zilelor de miercuri și joi.

Tot miercuri începe cealaltă serie de masterclass-uri propusă anul acesta, *Docstories Marea Neagră*, continuată joi și vineri, a doua parte dintr-un proiect mai amplu ce a început la Tbilisi și se va finaliza în cadrul International Documentary Film Amsterdam. La AFF, invitații Rick Minnich, Goran Radovanovic și Serge Gordey vor îndruma participanții din țările învecinate cu Marea Neagră să-și transpună poveștile originale, autohtone, în filme, prin sfaturi despre dramaturgie, structură și formă.

Vineri va fi și ultima zi cu masterclass, acesta fiind *Documentarul de investigație* care își propune să exploreze limita dintre folosirea și abuzarea puterii pe care acest gen de film o conferă documentaristului/reporterului investigator.

O altă ocazie de a „fura meserie” o oferă ziua de marți, când Kathleen Laraia McLaughlin va ține o prelegere sub titlul *Fotografia documentară*, împărtășindu-ne din experiența ei în domeniu, dobândită în bună parte pe tărâmurile noastre pe care a poposit pentru prima oară în 1999. Activitatea sa extinsă în România a fost recunoscută de multe instituții de profil, făcând obiectul unor expoziții permanente, una dintre ele chiar în cadrul Ambasadei S.U.A. din București.

Ziua de joi aduce un eveniment deosebit – *Portret: Laurențiu Damian*. Cei prezenți vor avea ocazia să se (re)familiarizeze cu vasta și variata creație a documentaristului român.

Seria programelor speciale din această ediție AFF se încheie în ultima zi de competiție, sâmbătă, cu o dezbatere despre daci, ce va urma proiecției celor trei filme pe această temă – *Draco: chipurile de piatră*, *Dacii: adevăruri tulburătoare* și *Descifrând Dacia: moștenirea pierdută a României*. Dr. Gheorghe Alexandru Niculescu, cercetător la Institutul de arheologie Vasile Pârvan, va modera discuțiile deschise la care vor participa și autorii filmelor menționate.

MILITON STĂNESCU

FILMUL DE DESCHIDERE

Satul de demult

Dumitru Budrala

Deschiderea AFF, luni, 15 octombrie

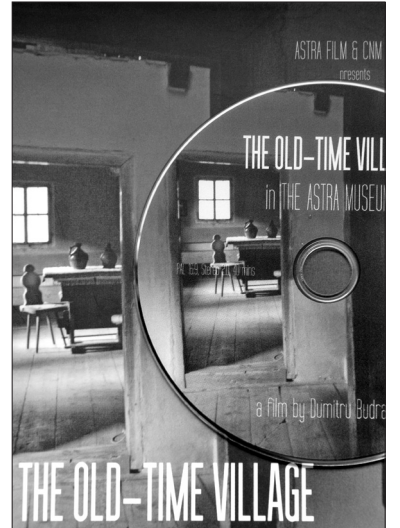
Documentar conceput ca o armonică, în care tradiția se concentrează în poveste, iar povestea primește carcasa conservatoare a muzeului, *Satul de demult* al lui Dumitru Budrala este o colecție de istorii de folclor pliate și apoi depliate în jurul ideii de societate tradițională autentică. În 1905, Asociațiunea Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român (ASTRA) înființează muzeul eponim, căruia i se adaugă în 1967 Muzeul Tehnicii Populare, iar în 1990 Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA. Un triptic muzeal gândit să conserve, să inventarieze și să repovestească tradiții, cântece și rituri de trecere, dar și să reproducă imaginea satului ideal.

De la hermeneutica simbolurilor apotropaic-mistice de pe porțile caselor, până la sărbătoarea Sânzienilor și formele fertilizării prin crucile făcute din spice de grâu purtate prin sate, documentarul lui Dumitru Budrala este un film cu rama

dublă: inițial diacronic (muzeul a fost înființat la începutul secolului trecut din nevoia de a defini o identitate națională într-un conglomerat al popoarelor, și a fost temporar închis în 1950 din rațiuni politice), apoi centrat pe detaliu etnologic și studiu antropologic.

Ritualul chipărușului este, de pildă, un dans de înmormântare, în care bărbați mascați joacă în cerc, sărbătorind plecarea din lume a celui mort. Bocitoarele, garanți ai moralității celui pe care îl plâng și cele care asigură călătoria sufletului spre lumea cealaltă, se îngheșuie în prag de biserică, fetele dansează cu brațele ridicate și invocă păgân soarele, iar bătrânele satului pregătesc clopote din lut în așa numitul ritual de ropotit al țestului. Materia vie se efilează și își prinde ițele într-o suveică pe care oamenii o reasamblează cultural. Fetița care descrie cu acribie mecanismul războiului de țesut este deci o punere în abis simbolică a posibilităților ca tradiția să se reîncarneze în spațiul circumscriș al muzeului.

LAURA DUMITRESCU

interviu CSILLA KATO director artistic AFF

(urmăre din pagina 1)

Dar trebuie să menționez că această diversificare a stilurilor de abordare a apărut oarecum după 2002, pînă atunci erau doar de TV, și câțiva autori de film cu abordare cinematografică.

Ce surprize ne aduc anul acesta programele speciale, hors-concours?

Programele speciale sunt surprize în general și se conturează în timpul selecției. Cum este de exemplu programul special *Familia*. Anul acesta avem multe filme care intră în mijlocul relațiilor complexe ale unor familii, și aici filmul documentar are multe de spus, are șansa – pe care nu

o are nici o altă artă – de a povesti despre ce înseamnă familia astăzi. Aceste filme au o narațiune neobișnuită, și pătrund în adâncimile relațiilor umane ce nu au mai fost reflectate pînă acum cu atîta flexibilitate, și din unghiuri atât de apropiate.

„Antropologia vizuală” a dispărut din titulatura oficială a festivalului. De ce?

E poveste veche. Festivalul a apărut cu acest subtitlu la începutul anilor 1990. Atunci antropologia vizuală era o sintagmă prin care, oarecum, puteam să definim mai ușor profilul festivalului pe care tindeam să îl construim, decât prin cea a filmului documentar. A urmat o

perioadă foarte intensă în domeniul tehnicii, accesul la echipament video și evident răspândirea lui, și paralel abordarea antropologilor de a arăta o cultură, un fenomen uman dinăuntru care nu este legat de un studiu în domeniul antropologiei.

Pe la ediția din 2006 am avut deja un festival de film documentar, când s-a conturat profilul festivalului și ceea ce defineam noi ca filmul documentar din perspectiva festivalului Astra Film.

Există vreo schimbare în forma sau fondul documentarelor românești din ultimii ani, o tendință sau un curent?

Un singur lucru este de remarcă. În ciuda faptului că nu există surse de finanțare clar accesibile, totuși se fac documentare. Majoritatea s-au adaptat să atragă surse din tîrguri de proiecte din afară. Este un apetit evident de a comunica prin documentar, pe teme diferite, înfruntând chiar greutăți de producție sau finanțare.

Printre temele recurente ale filmelor documentare sau artistice românești rămân, an după an, cea a vieții din timpul comunismului și cea a efectelor comunismului asupra vieții de azi. Când credeți că vom scăpa de acest Nemesis?

În cazul documentarului revine tema trecutului recent, dar totuși focusul nu cred că este doar acolo. Ar fi interesant de analizat, și asta planuim să facem pentru la anul, ce fel de subiecte au făcut regizorii străini despre România, în comparație cu ceea ce au ales regizorii români.

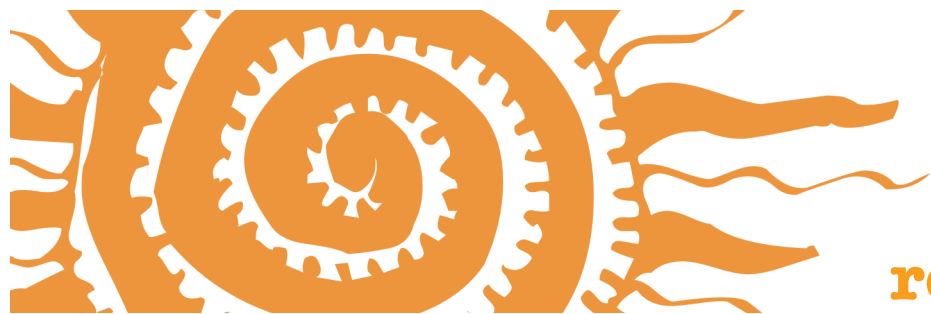
O altă temă frecventă printre interesele documentariștilor este și viața satului românesc, de la deltă pînă în cel mai uitat cătun din munți. De ce credeți că ne întoarcem atît de mult spre rural, tradiții și pămînt?

Probabil că despre subiectul respectiv simt nevoia oamenilor să mai comunice. Încă nu s-a spus tot.

Ceea ce este interesant, cele mai profunde filme documentare despre satul maramureșean au fost făcute de regizori străini pînă acum, anul acesta avem unul în premiera la Astra Film, cu titlul *Botiza*. Microcosmosul satului românesc care mai persistă este un subiect pe care nu l-am văzut redat cu atîta răbdare, cu atîtea detalii importante care pur și simplu te teleportează acolo, și nu te lasă indiferent, trebuie să pătrunzi în lumea respectivă.

E suficient ce arătăm lumii despre România (din punct de vedere documentaristic)? Ce ne-ar mai lipsi pentru o imagine completă?

Asta e o problemă a celor care construiesc imaginea României, brandul țării și așa mai departe. Producția de film documentar care vine la festival nu prea are de-a face cu această problemă. Temele se aleg de către autori, din fericire nu se comandă subiectele.

interviu TIMNA GOLDSTEIN-HATTAB, HADAR KLEINMAN-ZADOCK regizoare, „Scrisoarea Sumnei“

Documentaristul, invizibil precum o muscă pe perete

Cum v-a atras atenția acest subiect delicat, al unei fete care își caută mama biologică?

Subiectul ne-a ieșit în cale, printr-o întâmplare fericită. Voiam să facem un film despre nenumărații copii care trăiesc în internate și despre relațiile lor complicate cu părinții. Cercetări îndelungi într-unul dintre aceste internate ne-au adus față în față cu Hanna – iar zâmbetul ei misterios ne-a atras imediat. Nu mult după aceea ne-a spus că dorința ei secretă este să își caute mama adevărată – de atunci am știut care va fi povestea filmului nostru. Voința și fermitatea ei ne-au dat de înțeles că va fi o călătorie fascinantă.

Cât de greu a fost pentru o fată de 18 ani să își caute singură mama? Echipa voastră a fost doar pe post de observator sau ați ajutat-o și voi la investigații?

Hanna știa că fusese adoptată din România când era doar un bebeluș. Partea dificilă a fost să audă toate detaliile, inclusiv faptul că mama ei adevărată era foarte săracă și pe jumătate țigancă. Echipa a ajutat-o cu investigațiile până în momentul cheie – de atunci a fost foarte

important pentru noi să fim ca o muscă pe perete și să nu intervenim în scena dramatică.

Apropo de acest lucru, camera pare într-adevăr să fie invizibilă pentru protagoniști, chiar ca o musculiță pe un zid. Cum ați reușit să păstrați această distanță și, în același timp, să aveți acea intimitate față de subiect?

E un compliment să auzim acest lucru, pentru că pe de o parte am lucrat asiduă cu cameramanul nostru să reușim să fim invizibili cu camera și să nu ne intimidăm protagoniștii, să îi ajutăm să se simtă în siguranță și să se comporte natural în diverse situații delicate. Pe de altă parte, în anumite situații am insistat ca personajele să fie filmate de foarte aproape, forțând camera să îi confrunte cu „zoom in”-uri lungi pe figuri, încercând să ajungă în sufletele lor; credem că exact această tensiune dintre cadre îndepărtate și strânse este cea care creează atmosfera de „v-ați ascunseala”, de a ști și de a nu ști, ajutând la crearea unei atmosfere de intimitate și suspans în film.

Ați călătorit în România pentru a filma ultima parte a documentarului. A fost greu să vă descurcați la fața locului, cu

detectivul care trebuia să păstreze o abordare discretă și cu nevoia de a documenta întreaga poveste?

Nu a fost deloc ușor să abordăm această situație delicată. Eram îngrijorate atât pentru reacțiile Hannei, cât și pentru confidențialitatea promisă „Akterinei”, cum îi pronunță Hanna numele Ecaterinei, și pentru siguranța ei. Așa cum se poate vedea în film însă, și detectivul ne-a ajutat foarte mult și toată lumea a fost discretă și în siguranță.

Cel mai mare motiv de îngrijorare a fost totuși reacția Sumnei, de când „Akterina” a negat că ar fi avut vreun amestec în povestea asta. La început Sumna a fost

foarte afectată și nu a vrut să o vadă deloc, dar datorită eforturilor noastre susținute a acceptat să o vadă față în față pe Akterina și să decidă singură dacă e sau nu mama ei, astfel încât să plece din România știind că a făcut tot ce era în puterile ei.

Credeți că Hanna a reușit prin această aventură emoțională să se liniștească și să se concentreze de acum înainte pe viața ei și pe ceea ce vrea să devină?

Hanna (Sumna) spune că acest film a reprezentat pentru ea o încheiere fericită. „A însemnat foarte mult să îi văd fața și să o îmbrățișez o singură dată”, spune ea. „În sfârșit am imaginea

care lipsește din albumul meu din copilărie; și m-am liniștit... Înțeleg și circumstanțele pentru care a negat adevărul, deși sunt sigură că peste mulți ani mă voi întoarce în România și voi încerca încă o dată să o abordez”.

Această poveste nu este singulară în internatele din Israel. Credeți că filmul vostru va deveni un precedent bun pentru alți tineri care sunt în aceeași situație și care speră să își întâlnească la un moment dat părinții?

Da, a fost interesant pentru că imediat ce filmul a fost prezentat în Israel în câteva internate câțiva tineri adoptați au venit la noi să ne ceară să îi ajutăm să își găsească propriile origini biologice. Unul dintre ei era „Ronili” din film, mentorul Hannei și prietena ei cea mai bună, care la rândul ei visează să își întâlnească tatăl, pe care nu l-a văzut niciodată.

Ne-ar face mare plăcere să-i ajutăm pe toți acești copii să își găsească părinții adevărați. Noi credem că cel mai important lucru, și dreptul oricărui copil, este să cunoască adevărul despre propria lui identitate, chiar dacă uneori acest adevăr doare.

CRISTINA PETRESCU

esențial

10 lucruri despre Astra Film Junior 2012

► Anul acesta, la Sibiu, se desfășoară nu unul, ci două festivaluri de film documentar, în paralel. Între 15 și 18 octombrie 2012, peste 6 000 de elevi și liceeni vor avea ocazia de a vedea filme documentare educative nu la televizor, ci în sala de cinema.

► Apa este principala temă a festivalului Astra Film Junior din 2012. Pentru prima oară, pe lângă educația cinematografică și culturală, elevii vor avea parte și de educație ecologică, cu ajutorul filmului documentar.

► Astra Film Junior, laureat al Galei Societății Civile în 2012 la secțiunea Educație, Învățământ, Cercetare, este singurul program de educație vizuală prin film documentar din România dedicat copiilor și adolescenților.

► Festivalul, devenit între timp de sine stătător, își propune să dezvolte apetitul și gustul elevilor pentru film și să stârnească interesul copiilor pentru filmul documentar folosit ca metodă de educație. În plus, în 2012, accentul va cădea asupra unor teme ecologice.

► Elevii de școală primară și de gimnaziu vor avea ocazia să vizioneze

serialul de succes *Esperanto, copiii apei*, o producție Gedeon Programmes (Franța, 2012). Serialul a fost lansat în Franța, în 22 martie, în acest an, de ziua mondială a apei.

► Tot elevilor până în 14 ani li se adresează și serialul *Cum se fabrică*, o producție Maj Productions, Canada. Vor fi prezentate episoade care abordează și teme legate de apă.

► Pentru liceeni, Astra Film Sibiu a pregătit documentarul *Chemical*, al doilea documentar de mediu produs de Andrew Niskier. Filmul abordează dezbaterile despre toxine și despre produsele toxice pe care le folosim zi de zi într-un mod cu adevărat informativ și distractiv, fără a face peda-

gogie ci, mult mai important, oferind soluții la îndemâna tuturor.

► O altă surpriză pentru liceeni va fi proiectul *Școala Discovery*, care va fi prezentat de Ruxandra Mocanu, Consumer Marketing Manager pe Europa de Sud-Est pentru Discovery Channel.

► Astra Film Junior 2012 include și un concurs de desene pentru copiii de școală primară, pe tema apei, alături de un alt concurs, de mesaje ecologice privind protecția apei, pentru elevii de gimnaziu. Desenele și mesajele pentru aceste concursuri au fost primite doar în peturi Bucovina de 0,5 litri, în ideea de a recicla sticlele de apă date copiilor la Festival și de a-i implica într-un proiect Astra Film Sibiu 2012 numit RecicART – de construire a unor obiecte de artă realizate din peturi.

► Până în prezent, la Festivalul Astra Film Junior au participat, în total, aproximativ 25 000 de elevi. În aprilie 2012, proiectul AFJ a fost solicitat să fie desfășurat la nivel național, în cadrul programului *Școala altfel*.

CĂTĂLIN STURZA

Viața îmbuteliată

Urs Schnell, Elveția, Germania

Competiție: Eco CinematograFF, 90 min.

► Marți 16 oct., 12:00, sala Marshall

► Vineri 19 oct., 20:00, sala Studio

Jurnalistul Res Gehringer își propune să arunce un pic de lumină asupra unui subiect de importanță mondială. Apa este subiectul în cauză, resursa cea mai banală și totodată cea mai importantă a planetei. Problema de această dată este comercializarea excesivă, nejustificată, și acapararea surselor de apă de către companii, în particular subiectul țintă al acestui film – Nestlé, una din cele mai profitabile societăți comerciale din istorie.

Tendința spre monopol, exploatarea agresivă, marketingul bazat pe dezinformare și ascundere a unor adevăruri vitale, toate acestea sunt

luate în vizor de Res, conaționalul celor de la Nestlé. Cifrele (compania numărul 1 în lume pe profil, 110 miliarde de franci profit anual, 10% din aceștia corespunzând apei îmbuteliate, etc.) și mai ales faptele (lipsa apei curente ca problemă globală, adevărul din spatele acțiunilor umanitare ce poartă emblema companiei elvețiene, lipsa de comunicare) sunt prezentate ca atare, însă degetul acuzator ridicat de filmul lui Urs Schnell este cât se poate de direct.

MILTON STĂNESCU

Fuga din rai

Stelian Tănase

Made in România, 88'

► Marți 16 oct., 18:00, sala Marshall

Titlul s-ar mai putea scrie și *Fuga (d)in rai*, deoarece personajele principale ale acestui trist film își reneagă raiul impus de acasă și sar gardul ferecat al Edenului în grădina vecinului, în căutarea copacului cunoașterii și a ceva ce nu mai văzuse neam de neamul nostru de născuți în a doua jumătate a secolului 20: democrație, libertate. Sunt două povești uluitoare, una cu *happy end*, alta nu, și amândouă cu ochii umezi. Prima ne vorbește despre grup de „uneltitori” care încearcă să iasă din țară în timpul

comunismului sub pretextul unei false nunți la graniță, pe Dunăre, fără miri, dar cu nuntași pe picior de fugă.

A doua povestește o evadare ca în filme, cu avionul utilitar de agricultură, zburând la firul ierbii peste întreaga Ungarie, până în Austria, unde în câmpul unui fermier au aterizat în 1980, năuci și epuizați de frică, 20 de refugiați români.

Fuga din rai al lui Stelian Tănase este un film pe care nu trebuie să îl ratați, un documentar emoționant ca o scrisoare de demult și palpitant ca un film polițist de acțiune.

CRISTINA PETRESCU

Câteva sute de copii se înșiră pe scările Casei de cultură, la deschiderea Astra Film Junior. Douăzeci de școli din Sibiu și împrejurimi s-au revărsat în sălile de cinema AFF. Unele grupuri ies, altele intră, non-stop – și e abia începutul celor patru zile de maraton de film documentar educativ, pentru elevi.

„Am venit de la opt, de la prima oră. În fiecare an îi aducem aici pe copiii din clasa I. Am văzut Esperanto, copiii apei”, ne spune o educatoare care încearcă să țină grupați, pe scările

Casei de cultură, treizeci de prichindei. „Ne-a plăcut foarte mult documentarul cu apa – copiii au grijă de mediu”, intervine, pedantă, o fetiță. „Mie mi-a plăcut *Cum se fabrică*” (băiețel, spirit ingineresc); „și chestia cu operația la ochi” (băiețel entuziast, se apucă să explice toate detaliile tehnice).

„Venim aici încă din clasa I. Acum e deja a patra oară, și o să mai venim și la anul. Poate o să ajungem și în altă zi, cu părinții”, spune o fetiță blondă dintr-un grup de copii de-a patra, înșirați în foaier. „Am văzut oceane și alge și chirurși și cum se fabrică covoarele” (băiețel, în același grup, spirit rezumativ). Cum e în sala de cinema? „Frumos, interesant, mare. Ne place mai mult în sală, mai mult decât la televizor.” Ați repeta expe-

riența? „Da, ne-a plăcut. Documentarul cu algele a fost super!”

„Azi venim cu elevi de la clasele 5-8”, ne spune o profesoară din Turnul Roșu. „E prima vizionare pentru ei, la un festival de film documentar. Scopul e să învețe cum să se comporte într-o sală de cinema, și caracteristicile unui film documentar. Prin ce se deosebește acest tip de film față de filmele pe care le văd ei acasă, la televizor.” Copiii din grup se foiesc pe scaune, în rândul de sus al sălii. „Nu am mai văzut documentar la cinematograful”, spune cu convingere un băiat care stă lângă profesoară. „Am mai văzut filme, dar nu documentar, până acum, la cinema”, completează o colegă. „Ne plac documentarele de la televizor, dar e frumos să le vezi în sală.”

Scrisoarea Sumnei

Hadar Kleinman- Zadock și Timna Goldstein-Hattab, Israel

Made in Romania, 54 min.

► Marți 16 oct., 18:00, sala Săucan

► Duminică 21 oct., 17:00, sala Marshall

În categoria *Made in Romania* acesta este singurul film care nu se petrece aici și nu este vorbit în limba română. Personajul său principal, Sumna, este însă cea „made in Romania”. Dată spre adopție când avea 3 zile și dusă în Israel la noua sa familie, Sumna și-a văzut dosarul de adopție la 12 ani, iar de atunci (acum are 19 ani) nu visează decât la momentul în care va reuși să își întâlnească mama biologică din România. O personalitate dificilă, Hannah, cum i se spune Sumnei în țara sa adoptivă, nu se înțelege bine cu părinții săi și pe perioada adolescenței se dovedește un copil greu de stăpânit, astfel încât este aproape abandonată a doua oară și trimisă să își petreacă copilăria la internat. Înainte de a păși în viața de adult (și de a se înrola în armată, obligatorie pentru fete în Israel), Hannah angajează un detectiv pentru a-i găsi mama în România, începând astfel o călătorie emoțională tumultuoasă dinspre familia de împrumut spre mama care a renunțat la ea, căutând răspunsuri și obținând și mai multe întrebări.

CRISTINA PETRESCU

Mese în familie

Dana Budisavljevic, Croația

Competiție: Internațional, 49 min.

Marți 16 oct., 17:00, sala Săucan

Sâmbătă 20 oct., 14:00, sala Marshall

Descoperind că cel mai dificil, dar și cel mai inevitabil subiect pentru un film documentar este propria viață, Dana Budisavljevic se întoarce la mesele în familie cu părinții și fratele său, luând cu ea o cameră de filmat și începând să pună „pe tavă” chestiuni cu adevărat importante: de ce homosexualitatea ei este un subiect tabu ce a îndepărtat membrii familiei și măsura în care aceștia se acceptă unii pe alții cu toate defectele și idiosincraziile fiecăruia. Dejunurile sau cinele obișnuite în familie, care ar fi trebuit să îi apropie, dar care nu făceau decât să îi îndepărteze mai mult pe unii de alții, cu discuții evazive despre vreme, politică sau cheltuieli banale, se transformă astfel într-un lung proces izbăvitor de acceptare a celor care ar trebui să ne fie cei mai apropiați în viață, dar care de fapt sunt, de multe ori, cei mai străini. Distins cu o mențiune specială a juriului și cu premiul publicului la festivalurile de film ZagrebDox și Sarajevo și cu premiul pentru cel mai bun debut balcanic la DokuFest 2012, *Mese în familie* este un demers curajos de autodescoperire, aducând pe ecran farmecul discret al unor evenimente atât de familiare nouă tuturor, dar și atât de universale, încât probabil că vor aminti multora că mai sunt încă de dat câteva telefoane acasă.

ELIZA ZDRU

Zăpada tăcută

Jan van den Berg și Pipaluk Knudsen-Ostermann, Olanda

Competiție Eco CinematogrAFF, 71 min.

Marți 16 oct., 13:00, sala Săucan

Sâmbătă 20 oct., 11:00, sala Marshall

Pipaluk Knudsen-Ostermann, coautoare a acestui film, alături de Jan van den Berg, este și eroina documentarului de lung metraj pe care îl puteți urmări astăzi. Acesta face parte dintr-un proiect omonim mai amplu, care include și un scurt metraj, un website, precum și materiale educaționale destinate instituțiilor de învățământ. Scopul declarat este acela de a atrage atenția asupra poluării globale în creștere, în special a pesticidelor persistente, ca DDT-ul.

Apa, ca element ubicuu pe Pământ și permanent în mișcare, este purtătorul acestor otrăvuri, și Pipaluk își exprimă, într-un mod foarte personal, teama de efectele pe termen lung (cancer, probleme de fertilitate, scăderea IQ-ului, transmiterea de la mame la feți a pesticidelor din sânge), dar și speranța că oamenii pe care i-a întâlnit în călătoria ei prin lume (Tanzania, India, Costa Rica), oameni dispuși să lupte pentru ei dar și pentru tot restul populației planetei, vor reuși să aducă schimbarea.

MILITON STĂNESCU

PARAGRAFF

ziarul Astra Film Festival Sibiu

Redactor-șef: Cristina Petrescu
Redactori: Cătălin Sturza, Robert Bălan, Laura Dumitrescu, Militon Stănescu, Eliza Zdru
Tehnoredactor: Nicu Ilie
Foto: Francisc Arrany, Eliza Zdru